

*Mokykla – daug daugiau negu pamokos ir žinios.
Jolanta Urbanavič*

BP. KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

**Atnaujintos BP bus pradėtos
įgyvendinti 2022–2023 m.m.**

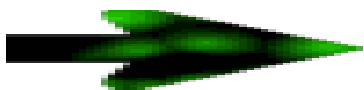
Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Kodėl atnaujintos BP?

Iš Bendrųjų programų atnaujinimo gairių

10. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ iš esminių pokyčių pažymėtas siekis bendrojo ugdymo sistemą orientuoti į kūrybiškumo, pilietiškumo ir lyderystės ugdymą.
11. Švietimo 2013–2022 metų strategijoje numatyta, kad, siekiant švietimo sistemą orientuoti į kūrybiškumo, šiuolaikinių technologijų išmanymo, verslumo, pilietiškumo ir lyderystės ugdymą, visais švietimo lygmenimis **bus sukurtos kūrybiškumui, ieškojimui ir tobulėjimui atviros mokymosi programos**. Švietimo sėkmė bus matuojama asmenybės kaitą atskleidžiančiais mokymosi rezultatais, plačiai įtraukiant įsivertinimą.
23. Bendrosiose programose nustatytas **ugdymo turinys stokoja vidinės dermės**, kai kurių dalykų programos yra siauresnės nei kitose EBPO šalyse.

Išvados

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Iš Bendrųjų programų atnaujinimo gairių

Išvados

26. Atnaujinant BP:

- stiprinti vertybinių nuostatų, socialinių ir emocinių gebėjimų, **pasitikėjimo** savo galiomis, atsparumo, kūrybiškumo ugdymą;
- įtraukti **pagarbos** ir **tolerancijos** kitokiai nuomonei, pilietiškumo, demokratinio dialogo kultūros ir darnaus vystymosi nuostatų ugdymą;
- sukurti sąlygas kiekvienam mokiniui įgyti aukštesnius pasiekimus, suteikiant tvirtus ir tvarius žinių pagrindus;
- **mokomųjų dalykų turiniu ugdyti kompetencijas;**
- prasmingai įtraukti aktualų turinį, skirtą ugdyti mokinių kompetencijas;
- numatyti ugdymo(si) galimybes įvairiuose kontekstuose;
- įtvirtinti sąsajas tarp pakopų, ugdymo sričių ir dalykų;
- užtikrinti ugdymo tikslų, turinio įgyvendinimo ir pasiekimų vertinimo **dermę**.

Taigi, ko mokykla turėtų išmokyti 21 a. pilietį?

Pirma, stiprinti asmens savybių ir vertybių ugdymą, atskleidžiant vaiko kūrybiškumą ir talentą.

Antra, sukurti sąlygas kiekvienam mokiniui pasiekti aukštesnių mokymosi rezultatų suteikiant tvirtus ir tvarius žinių pagrindus.

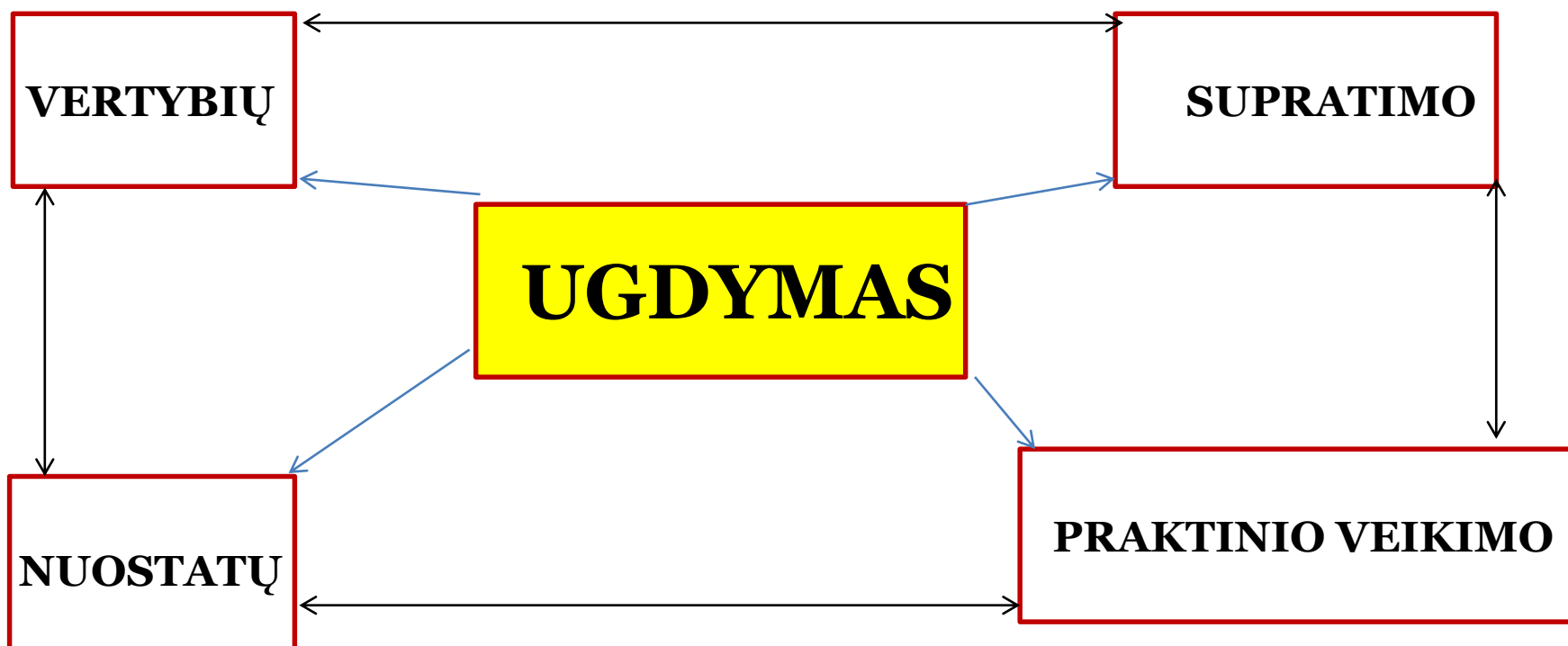
KOMPETENCIJOS

- **Pilietiškumo**
 - **SESGK**
(socialinė emocinė, sveikos gyvensenos)
 - **Skaitmeninė**
 - **Kūrybiškumo**
 - **Komunikavimo**
 - **Kultūrinė**
 - **Kūrybiškumo**
 - **Pažinimo**
 - **Skaitmeninė**
- *Vaiko raidos aprašas**

1. Pilietiškumo kompetencija

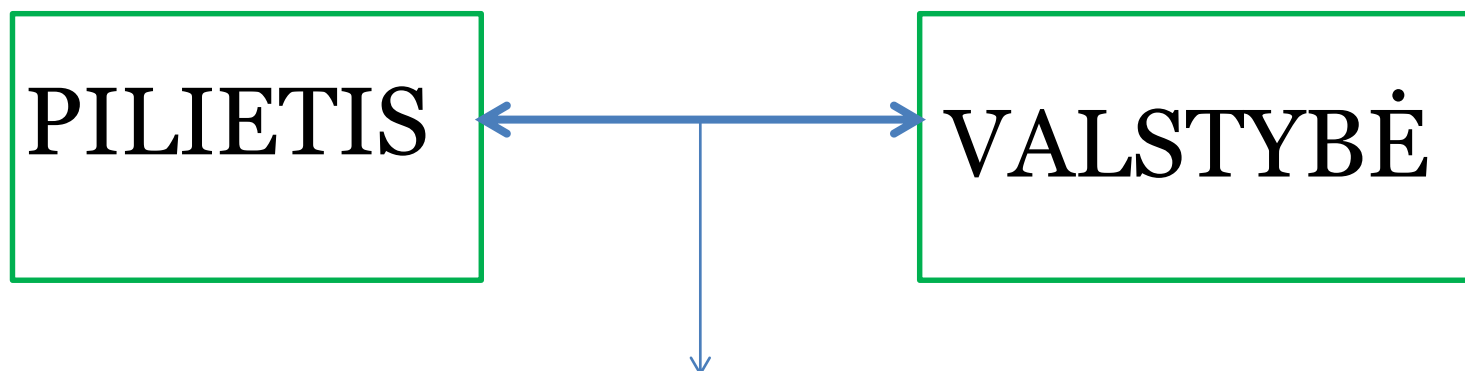
Pilietiškumo kompetencija – tai vertybės, nuostatos, supratimas ir praktinio veikimo gebėjimai, įgalinantys ugdytis pilietinį tapatumą ir stiprinti pilietinę galią, kartu su kitais kūrybiškai ir socialiai atsakingai kurti demokratišką visuomenę, stiprinti Lietuvos valstybingumą tarptautinėje bendrijoje.

Tikslas

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Pilietiškumas

- *Visų dalykų mokytojai: kokio žmogaus mes norime?*
- *Mokinių pilietinės galios indeksas didesnis už kitų gyventojų.*
- *Pilietiškumas – tai dalykai, kurių neprivalom daryti.*
- *Nuotolinis ugdymas (Sausio 13- osios pavyzdys)*

Kaip numatoma ugdyti pilietiškumo kompetenciją?

ATEITIS

**Mokytojų
rengimo
peržiūra**

**Mokiniai
ugdomi
integruojant
kompetencijas**

**Studentai
yra įgiję
kompetencijas**

Kaip bus integruojam pilietiškumo kompetencija į kitus dalykus?

MATEMATIKA

Mokiniai turėtų dalyvauti projektinėse veiklose, kuriose siekiama padėti bendruomenei, visuomenei rasti priimtina, aktualų sprendimą. Pavyzdžiui, jie gali dalyvauti priimant finansinius sprendimus, svarstyti apie žiniasklaidoje pateikiamos informacijos patikimumą ir pan. Įtraukiant mokinius į realaus gyvenimo problemų sprendimą, būtina kurti mokinių amžių bei matematinės veiklos patirtį atitinkančius kontekstus, kad mokiniai pajustų savo dalyvavimo prasmę ir naudą.

Iš Matematikos BP projekto

Vadovėliai, mokomoji medžiaga ir pan. Kur?

- Esame tapę vadovėlių vergais;
- Programų kūrėjai rengia metodines rekomendacijas;
- Mokytojų ir dalykinių asociacijų medžiaga;
- Leidyklos, įvertinusios poreikį, imasi leidybos.

<http://baltaijuoda.lt/pilietiski-renginiai/>

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Pilietiškumo kompetencija nuo 1 iki 6 koncentro

Sandai:

1. Pilietinis tapatumas ir pilietinė galia

Suvokia piliečio ir valstybės santykį, save sieja su valstybe, žino ir paaiškina pagrindines piliečio teises ir pareigas, yra nusiteikęs prisiimti atsakomybę už valstybės ir visuomenės raidą.

Koncentrai: 1-2; 3-4; 5-6; 7-8; 9-10; 11-12

2. Gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę

3. Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms

4. Valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje

Pilietiškumo
kompetencija

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

<https://www.youtube.com/watch?v=icrvVeYE6dk>

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Metodai

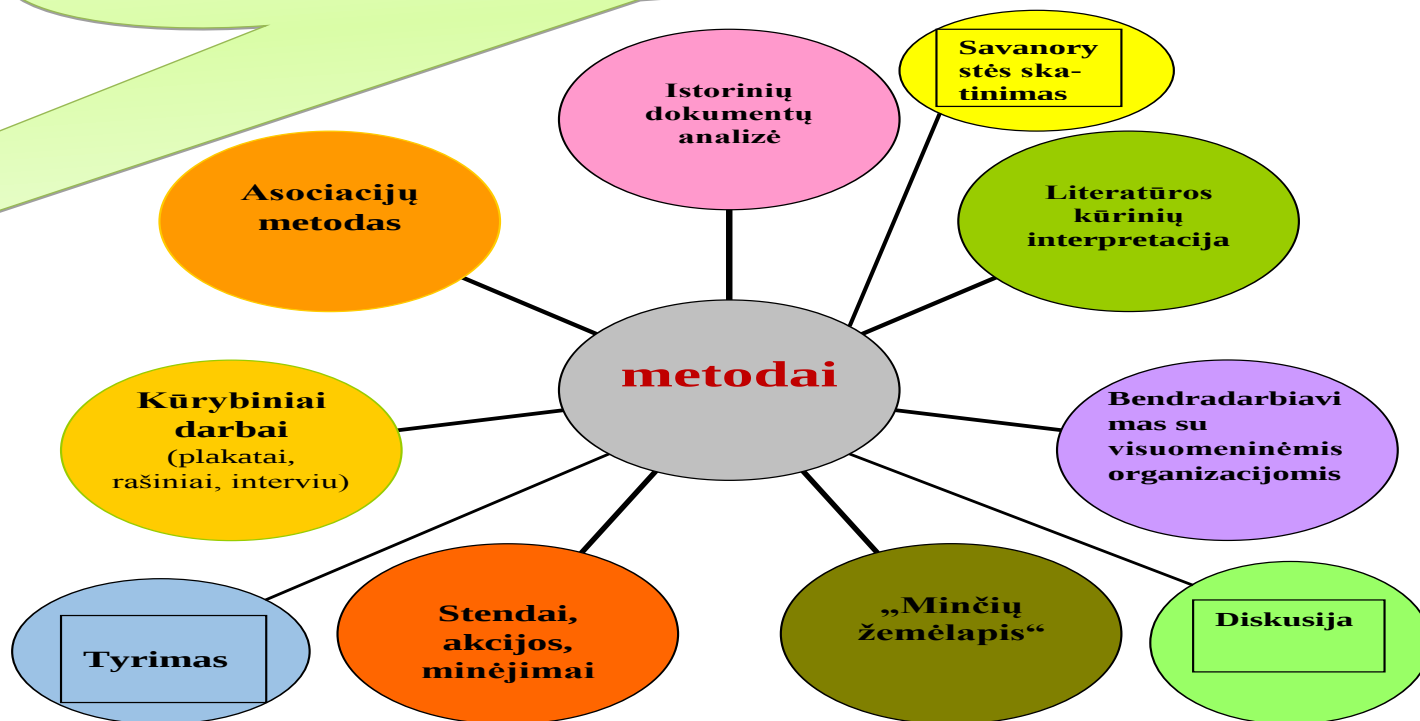

„Microsoft Word
- 2003” dokumentas

Pilietiškumo kompetencijos ugdymas

Pagrindiniai elementai:

- pilietiškumo kompetenciją sudaro tokie sandai: pilietinis tapatumas ir pilietinė galia; gyvenimas bendruomenėje, kuriant demokratinę visuomenę; pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms; valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje;
- pasakodami, apibūdindami, aiškindami ir samprotaudami apie įvykius, reiškinius, mokiniai ugdo si pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms;
- pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms ugdoma aptariant savo amžiui aktualias problemas, tinkamai dalinantis patirtimi, nuomone ir informacija, kartu priimant pagrįstus sprendimus;
- naudodamiesi įvairiais informacijos šaltiniais, kritiškai vertindami informaciją ir tinkamai ją panaudodami mokiniai ugdo si ne tik pilietinio tapatumo ir pilietinės galios gebėjimus, bet ir gebėjimą gyventi visuomenėje, kurti valstybę, ją stiprinti tarptautinėje bendruomenėje, gerbti žmogaus teises ir laisves.

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja

Lietuvių kalbos ir literatūros ir istorijos mokytojai

SESGK (socialinė, emocinė, sveikos gyvensenos)

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija – asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas **ir** asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata.

Kaip ugdysime?

1 LYGIS

Saugi mokymosi aplinka

Mokymo metodai pamokoje

2 LYGIS

Socialinio, emocinio ir sveikatos ugdymo, fizinio ugdymo programos.

3 LYGIS

INTEGRAVIMAS

MATEMATIKA
INFORMATIKA

TECHNO-
LOGIJOS

ISTORIJA
GEOGRAFIJA

KALBOS

BIOLOGIJA
CHEMIJA
FIZIKA

MENAI

DO-
IR-
NIS

SESGK SANDAI

1. Savimonė ir savitvardos įgūdžiai:

- Atpažįsta ir įvardija emocijas ir elgesį, vertybes.
- Atpažįsta asmenines savybes ir išorinę pagalbą.
- Siekia asmeninių ir akademinių tikslų.

2. Empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas:

- Atpažįsta kitų emocijas ir jas atliepia.
- Atpažįsta individualius ir grupės panašumus ir skirtumus.
- Naudojasi bendravimo įgūdžiais veiksmingai komunikuojant.
- Geba konstruktyviai užkirsti kelią, valdyti ir spręsti tarpasmeninius konfliktus.

3. Atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys įvertinant pasekmes.

- Priima sprendimus atsižvelgiant į saugumo, etinius ir visuomeninius veiksnius.
- Kasdienėse akademinėse ir socialinėse situacijose taiko atsakingų sprendimų priėmimo įgūdžius.
- Prisideda kuriant šeimos, mokyklos ir bendruomenės gerovę.

4. Rūpinimasis sveikata.

Ula Bukaitienė, mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Metodai

SESG kompetencijos ugdymas

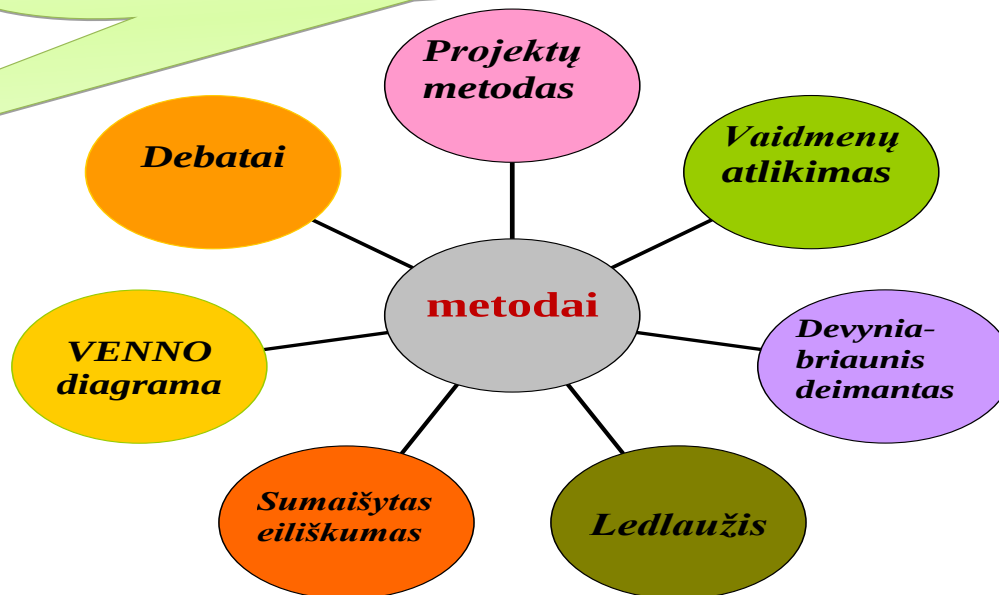
SOCIALINĖ, EMOCINĖ IR SVEIKOS GYVENSENOS KOMPETENCIJA – asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata.

Pagrindiniai elementai:

- Atpažįsta, įvardija emocijas, elgesį ir vertybes.
- Atpažįsta kitų emocijas ir jas atliepia.
- Geba konstruktyviai užkirsti kelią, valdyti ir spręsti tarpasmeninius konfliktus.
- Prisideda kuriant šeimos, mokyklos ir bendruomenės gerovę.
- Vertina sveikatą kaip vieną iš esminių vertybių, lemiančių asmens ir visuomenės gerovę bei gyvenimo kokybę.
- Rūpinasi sveikata pasitelkus fizinį aktyvumą.
- Supranta sveikos mitybos svarbą sveikatai ir renkasi sveikatai palankius maisto produktus.

„Microsoft Word
– 2003“ dokument

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Skaitmeninė kompetencija

Alius Avcininkas. Skaitmeninės kompetencijos ugdymas.pdf

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Skaitmeninės kompetencijos ugdymas: turinio sklaida

Dalyko paskirtis ir uždaviniai

- Siekiant suaktualinti literatūrą pabrėžiamas jos ryšys su mokiniui artima vizualine kultūra ir šiuolaikinių medijų kontekstu.

Pagrindinio ugdymo uždaviniai:

- Mokiniai naudojasi skaitmeniniais lietuvių kalbos, literatūros ir kitais ištekliais.
- Domisi Lietuvos kultūriniu gyvenimu, kad kritiškai vertintų informaciją, pateikiamą įvairiais informacijos kanalais, ir gebėtų atpažinti propagandą, manipuliavimą žodžiais ir vaizdais; ugdomi savarankiško mąstymo ir atsakingo asmens savimonei.

Skaitmeninė kompetencija

Skaitmeninė kompetencija apima bendravimą ir bendradarbiavimą virtualioje erdvėje, skaitmeninio turinio kūrimą, informacijos atranką ir vertinimą, problemų sprendimą, medijų raštingumą.

- Bendravimo ir bendradarbiavimo virtualioje erdvėje gebėjimus mokiniai ugdosi, kai saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja virtualiose socialinėse grupėse, žaidžia internetinius humanitarinio profilio žaidimus, rašo asmeninius ir dalykinius elektroninius laiškus, dalijasi informacija; naudodamiesi socialiniais tinklais dalyvauja savo mokyklos, bendruomenės, regiono, Lietuvos kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.
- Skaitmeninio turinio kūrimo gebėjimus mokiniai ugdosi kurdami su lietuvių kalbos ir literatūros dalyku susijusį ir tarpdalykinį skaitmeninį turinį, pavyzdžiui, pranešimo pateiktis, įgarsindami tekstą, skelbdami savo kūrybą, rašto darbus, komentuodami knygas ir kultūros įvykius mokyklos intranete ar(ir) internete.
- Informacijos atrankos ir vertinimo gebėjimus mokiniai ugdosi, kai kūrybiškai naudojasi interneto galimybėmis plėsdami ir gilindami filologinį ir kultūrinį išprusimą (pavyzdžiui, rinkdami medžiagą apie žymias kultūros asmenybes ir epochas); kai savarankiškai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais, kalbos ir literatūros duomenų bazėmis, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Konsultacijų banku, socialiniais tinklais ir kt.

Skaitmeninė kompetencija

Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdomi, kai sumaniai naudojami skaitmeninėmis priemonėmis siekiami veiksmingo ir konstruktyvaus lietuvių kalbos ir literatūros dalyko mokymosi; puoselėja savo informacinę vertybių kultūrą (atsakingai pasirenka internetinius informacinius šaltinius, saugo intelektinę nuosavybę, rūpinasi komentarų kultūra).

Medijų raštingumą mokiniai ugdomi kurdami elektronines knygas, filmus (juos montuodami ir skelbdami), kurdami ir transliuodami tinklalaidės; audiovizualinio kūrinio planavimui, komponavimui, redagavimui pasirinkdami tinkamas programas, aplikacijas.

Mokinių pasiekimai

A.2.3.3. Dalyvauja įvairiose komunikavimo situacijose, kuria ir transliuoja tinklalaidės, pasirenka tinkamasraiškos priemones, kuria teigiamus tarpusavio santykius.

B.1.3.3. Tikslingai ir atsakingai naudojasi įvairiais šaltiniais ir technologijomis, kritiškai vertina šaltinių patikimumą ir teksto informacinę vertę. Skiria argumentuotą ir neargumentuotą požiūrį. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir tinkamai juos vartoja.

Mokinių pasiekimai

B.1.4.3. Aptaria grožinių ir negrožinių tekstų idėjas, keliamas problemas ir intencijas, teksto sąsajas su kontekstais, įtakos darymo būdus, elektroninių informacijos priemonių stilistikos ypatybes.

B.3.1.3. Tirdamas žodinį ir vaizdinį pasakojimą, aptaria veikėjo istoriją, išorinius ir vidinius veikėjo bruožus, jausmų kaitą. Analizuoja elektroninių informacijos priemonių žanrus. Atranda ir paaiškina tiesiogines ir paslėptas teksto poveikio priemones. Įvertina šaltinio patikimumą, autoriaus pozicijos neutralumą / šališkumą. Diskutuoja apie kalbos laisvę ir jos ribas.

B.4.4.3. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, įskaitant skaitmeninį turinį, randa reikalingą informaciją, ją lygina, kaupia ir vertina, nustato jos tinkamumą ir patikimumą, teisėtai naudojasi skaitmeniniu turiniu.

C.2.2.3. Kūrybiškai ir atsakingai naudodamasis skaitmeninėmis technologijomis rašo atitinkamos struktūros informacinius tekstus, kuria pateiktis, laidas, tinklaraščius, elektronines knygas ar filmus, prisiimdamas atsakomybę už paskelbtą informaciją.

Icchokas Meras. Lygiosios trunka akimirką.

Integruota kūrybinė taikymo užduotis atlikus kūrinio analizę

Užduotis. Remdamiesi P. Picasso kūrinio „Guernica“, filmu „Šindlerio sąrašas“ ir I. Mero romanu „Lygiosios trunka akimirką“, **parenkite manifestą**. Tema – „**Kas atsitiko pasauliui, kad žmogus pamiršo būti žmogumi?**“

Dokumentinis filmas apie paveikslą: <https://www.youtube.com/watch?v=qJLH7JAsBHA>
Manifesto apimtis – 200-300 žodžių.

Pagrindinis tikslas – išsakyti jauno žmogaus poziciją nurodyta tema analizuojant tris kūrinius.

Remdamiesi šiais kūriniais turėtumėte atskleisti, kas gresia pasauliui, jei tokie įvykiai kartosis. Būtina įvertinti net ir vieno žmogaus indėlį kovojant už humanistines idėjas, ginant gerį bet kokia kaina.

Manifesto pavyzdys: <http://www.tekstai.lt/buvo/versti/marinett/manifest.htm> Icchokas Meras. Lygiosios trunka akimirką. **Integruota kūrybinė taikymo užduotis atlikus kūrinio analizę**

ė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Integruotos literatūros ir kultūros pažinimo užduotys susipažįstant su Žemaitės asmenybe ir kūryba

grupinis darbas.jpeg

Dirbant **grupėje parengti** kūrybinį 3-5 min. filmuką, kuriame būtų aptariamas Žemaitės gyvenimas remiantis toliau pateiktomis knygomis ir analizės kriterijais. Filmukas turi turėti pavadinimą, paskutiniame kadre nurodomi informacijos šaltiniai.

- Parengti trumpą (3-5 min.) dokumentinį filmą apie Žemaitę. Pasirinkti vieną iš užduočių ir individualiai ar dirbant grupėje parengti filmą.
- Pasirinkti vieną iš temų. Atsiųsti elektroniniu paštu kartu su scenarijumi iki 11 val. Nurodyti, ar darbas bus atliekamas individualiai, ar grupėje, nurodyti grupės narius.
- Sukurtus filmus sukelti į Youtube platformą (visos klasės įrašai turi būti vienoje paskyroje, ją siūlau daryti privačią, kad viešai nebūtų matoma, bus saugiau, mažiau streso). Man atsiųsti bendrą visos klasės nuorodą su visais filmais. Nuorodą atsiųsti iki kovo 1 dienos (imtinai).
- Temos gali kartotis tik tuo atveju, jei kas nors darbą atlieka individualiai. Kitu atveju – penki dokumentiniai filmai nuo visos klasės skirtingomis temomis. Temas pasirenkate patys, grupės narius – taip pat.
- Konsultuotis galima elektroniniu paštu visais darbo klausimais. Į laiškus, kurie neatitinka reikalavimų, nebus atsakoma.
- Siųsdami laišką, nurodykite temą (Žemaitė, klausimas, etc.). Nepamirškite pasisveikinti, parašyti, koku tikslu siunčiate laišką, atsisveikinti, pasirašyti.

ekspertė, direktoriaus pavaduotoja

ugdymui

Techniniai reikalavimai

- Filmukas turi prasidėti po 2-3 sek. (montuojant būtinai atidėkite šį laiko intervalą).
- Filmuko intro turi būti pradžioje (svarbu, kad būtų parašyta „Žemaitė“. Kitame kadre nurodoma tema, kurią pasirinksite).
- Tekstas visame vaizdo įrašė turi būti gerai įskaitomas.
 - Nurodant klasę, temą, titrus, šrifto dydis turėtų būti tarp 16-20 pt., didesnio nerekomenduojama.
- Filmuko gale būtina nurodyti kūrybinę grupę, parašyti, kas už ką buvo atsakingas. Taip pat nurodykite garso įrašų bei nuotraukų šaltinius, straipsnius, knygas, jei juos naudojote. Pavyzdžiai: Vanda Juknaitė. Išsiduosi. Balsu. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2015 Vanda Juknaitė. Formulė. Interneto prieiga: http://www.saltiniai.info/files/literatura/LI00/Vanda_Juknait%C4%97._Formul%C4%97.LI2102.pdf [žiūrėta 2020-04-11 (nurodyti datą)]
- Gale filmuko nurodykite Vilniaus Užupio gimnazija 2021.
- Kokybė 1080p 720p .avi arba .mp4 formatai.

Turinio reikalavimai • Darbe turi būti remiamasi nurodytu tekstiniu šaltiniu arba alternatyviu jo variantu. Jie turi būti įskaitomi žmogaus balsu (užkadrinis balsas, kadrinis balsas, etc.).

- Darbe turi būti panaudotos nuotraukos, susijusios su tema, tačiau nebūtinai visose nuotraukose privalo būti pati Žemaitė. Nuotraukų kokybė parinkta tinkama.
- Galima naudotis kita vaizdo medžiaga, kurią pavyks rasti (dokumentiniai filmai, interviu, paskaitų įrašai, etc.). Ypač siūlau naudotis <https://www.lrt.lt/mediateka>
- Jeigu nepavyksta rasti medžiagos internete, rekomenduojama susisiekti su bent vienu muziejumi ar universitetu, mokslinių tyrimų institutu, archyvu ar panašia institucija ir paprašyti atsakyti į pateiktus klausimus, kad darbas būtų originalus. Gautą medžiagą panaudoti kuriant filmą. Siųsdami laišką, nurodykite temą (Žemaitė, klausimas, etc.). Nepamirškite pasisveikinti, parašyti, koku tikslu siunčiate laišką, atsisveikinti, pasirašyti.
- Nepamirškite, kad filme turi derėti garsas, vaizdas (nuotraukos ir vaizdo įrašai, tekstas).

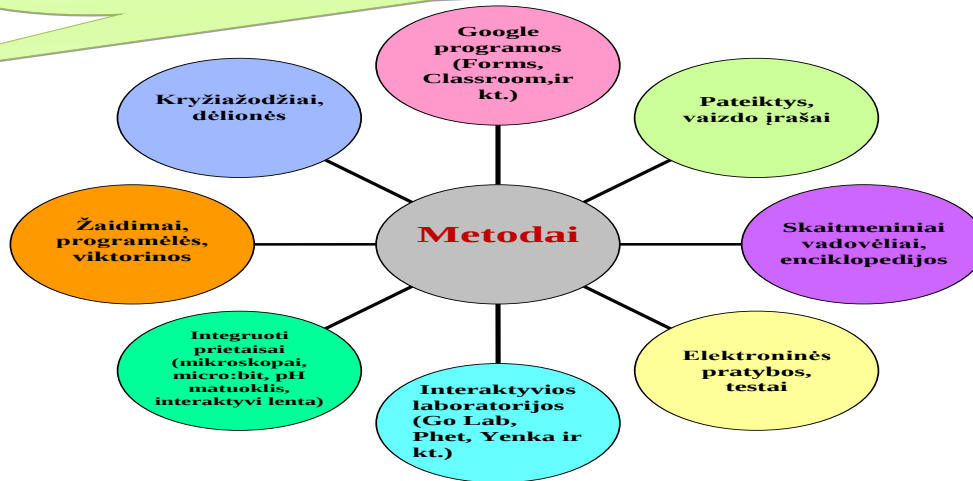
Metodai

Skaitmeninės kompetencijos ugdymas

Gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu.

Pagrindiniai elementai:

- **Skaitmeninis turinys** – kūrimas bei darbas su juo: skaitmeninio turinio paieška, filtravimas (atranka), analizė ir kritinis vertinimas, valdymas, pertvarkymas, integravimas ir apdorojimo automatizavimas; skaitmeninio turinio autorių teisių bei licencijų naudojimas.
- **Skaitmeninis komunikavimas** – bendravimas ir bendradarbiavimas naudojantis skaitmeninėmis technologijomis, atsakinga socialinė ir pilietinė veikla skaitmeninėje erdvėje, laikantis visuotinai pripažinto kompiuterių tinklo etiketo (Netiquette), skaitmeninės tapatybės valdymas, savo ir kitų reputacijos saugojimas internete, informacijos pateiktos skaitmeninėmis priemonėmis kompiuterių tinklui valdymas.
- **Skaitmeninė sauga** – saugus naudojimas skaitmeninėmis technologijomis, asmens duomenų bei privatumo sauga skaitmeninėje erdvėje, tinkamas skaitmeninių technologijų naudojimas siekiant saugoti aplinką, skaitmeninių prietaisų bei informacinių sistemų sauga.
- **Problemų sprendimas** – kūrybiškas skaitmeninių technologijų naudojimas problemoms spręsti; kompiuterinių (informacinių) sistemų techninių ir technologinių problemų sprendimas, kritiškas galimų problemos sprendimų įvertinimas ir skaitmeninių technologijų pasirinkimas, taip pat skaitmeninės kompetencijos įsivertinimas ir jos spragų identifikavimas.

„Microsoft Word
– 2003“ dokument

Gamtos mokslų metodinė grupė

Gamtos mokslų metodinė grupė

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Kūrybiškumo kompetencija

KURYBISKUMO_KOMPETENCIJA_08_24.pdf

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Kūrybiškumo kompetencija – gebėjimas tyrinėti, generuoti, kurti, vertinti sau ir kitiems reikšmingas kūrybines idėjas, produktus, problemų sprendimus.

Tyrinėjimas: įžvelgia, identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes.

2 klasė • Įvardina žinomą informaciją, idėjas ir su tuo susijusias kūrybines galimybes pagal vieną ar kelias savybes. • Kelia faktinius, žvalgomuosius klausimus, pagrįstus turima informacija, asmeniniais interesais ir patirtimi. • Paskatintas svarsto, ką norėtų sužinoti, tyrinėti, išbandyti.

4 klasė • Išskiria esminę informaciją, idėjas ir su tuo susijusias kūrybines galimybes pagal vieną ar kelias savybes iš nurodytų šaltinių. • Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda įžvelgti ir suprasti problemas bei kūrybines galimybes. • Remdamasis patirtimi įvardina dominančias problemas ir jų sprendimo galimybes.

6 klasė • Identifikuoja problemas, turimą informaciją papildo pasitelkiant kitus susijusius šaltinius ir / ar kitas sritis. • Savarankiškai kelia probleminius klausimus, kurie padeda įžvelgti ir paaiškinti problemas bei kūrybines galimybes. • Remdamasis patirtimi išskiria jo gebėjimus ir interesus atitinkančias problemas bei jų sprendimo galimybes.

8 klasė • Identifikuoja skirtingas kūrybines problemas, įžvelgia ryšį tarp skirtingų požiūrių, kriterijų. • Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda susieti problemos priežastis ir pasekmes (ar aplinkybes). • Paskatintas pateikia kūrybos problemą bei jos sprendimo galimybes pagrindžiančius argumentus

Kūrybiškumo kompetencija

Generavimas. Generuoja įvairias, originalias idėjas ar problemų sprendimus.

2 klasė• Idėjas kelia spontaniškai, atsižvelgdamas į esamą situaciją. • Paskatintas pasitelkia vaizduotę tam, kad pasiūlyti kūrybinę idėją ar problemos sprendimą.

4 klasė• Idėjas kelia derindamas spontanišką ir racionalų kūrybinio mąstymo būdus, atsižvelgiant į problemos pobūdį ir situaciją. • Savarankiškai siūlo kelias kūrybines idėjas ar problemų sprendimus.

6 klasė• Idėjas kelia derindamas spontanišką ir racionalų kūrybinio mąstymo būdus, atsižvelgiant į problemos pobūdį ir situaciją. • Savarankiškai kelia neįprastas, rizikingas kūrybines idėjas, problemų sprendimus.

8 klasė• Idėjas kelia jungdamas ir derindamas spontanišką ir racionalų kūrybinio mąstymo būdus. • Kelia asmeniškai reikšmingas idėjas, problemų sprendimus.

Kūrybiškumo kompetencija. Kūrimas.

Kuria savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klęsti.

2 klasė • Pasitikinčiai kuria tokioje pačioje ar analogiškoje situacijoje. • Noriai imasi naujų veiklų, priemonių, veikimo būdų. Savarankiškai atlieka nesudėtingas, vieno – dviejų pasirinkimų kūrybinės užduoties. • Susidūrę su sunkumais tęsia pradėtą veiklą, jei gauna pagalbos ir padrąsinimą. Nesėkmės atveju nenuleidžia rankų, pats ieško sprendimo

4 klasė • Pasitikinčiai kuria tokioje pačioje ar sąlyginio naujumo situacijoje. • Drąsiai imasi naujų veiklų, priemonių, veikimo būdų. Savarankiškai atlieka nesudėtingas, dviejų – trijų pasirinkimų kūrybinės užduoties. • Susidūrę su sunkumais tęsia pradėtą veiklą. Nesėkmės atveju nenuleidžia rankų, ieško sprendimo arba kreipiasi pagalbos.

6 klasė • Pasitikinčiai kuria tiek tokioje pačioje, tiek ir naujoje situacijoje. • Pasitikinčiai imasi naujų veiklų, priemonių, veikimo būdų. Savarankiškai atlieka kelių pasirinkimų kūrybinės užduoties. • Susidūrę su sunkumais nebijo rizikuoti, imtis kažko visai naujo. Nesėkmės atveju nenuleidžia rankų, pats ieško kito sprendimo arba kur / kas galėtų padėti jį surasti.

8 klasė • Dalyvauja įvairioje kūrybinėje veikloje. Identifikuoja, kurioje srityje ar situacijoje jam sekasi, o kur reikia papildomų žinių, pastangų, patirties. • Drąsiai išbando naujas veiklas, priemones, veikimo būdus. • Paaškina, kodėl imantis kažko naujo yra rizikuojama. Nesėkmės atveju nenuleidžia rankų, ieško kito sprendimo arba kur / kas galėtų padėti jį surasti.

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja

aukštąjį, direktoriaus pavaduotoja

ugdymui

Kūrybiškumo kompetencija. Vertinimas ir refleksija. Vertina produkto ar sprendimo naujumą, išbaigtumą, integralumą.

2 klasė • Vertindamas kūrybos produktą ar sprendimą įvardina ryškiausią / svarbiausią aspektą (temos ar atlikimo būdo neįprastumas, išskirtinės detalės, atlikimo techniškas ar kt.). • Iš kelių galimų išskiria įdomiausią kūrybos produktą ar jo aspektą.

4 klasė • Vertindamas kūrybos produktą ar sprendimą įvardina keletą aspektų (temos ar atlikimo būdo neįprastumas, išskirtinės detalės, atlikimo techniškas ar kt.). • Iš kelių galimų išskiria kūrybos produktus pagal kelis kūrybos vertinimo kriterijus (naujumas, įtaigumas, netikėtumas ir kt.).

6 klasė • Vertindamas kūrybos produktą ar sprendimą įvardina ir apibūdina keletą aspektų (temos ar atlikimo būdo neįprastumas, išskirtinės detalės, atlikimo techniškas ar kt.). • Iš kelių galimų išskiria kūrybos produktus pagal įvairius kūrybos vertinimo kriterijus (naujumas, įtaigumas, netikėtumas ir kt.), nurodo jų eiliškumą pagal pasirinktą kūrybos vertinimo kriterijų.

8 klasė • Vertindamas kūrybos produktą ar sprendimą argumentuoja jo vertingumą keletu aspektų (temos ar atlikimo būdo neįprastumas, išskirtinės detalės, atlikimo techniškas ar kt.). • Lygina savo ar kitų sukurtus kūrybos produktus pagal įvairius kūrybos vertinimo kriterijus (naujumas, įtaigumas, netikėtumas).

Metodai

Kūrybiškumo kompetencijos ugdymas

Pagrindiniai šios kompetencijos elementai:

Idėjų kėlimas, kūrimas, siejimas.

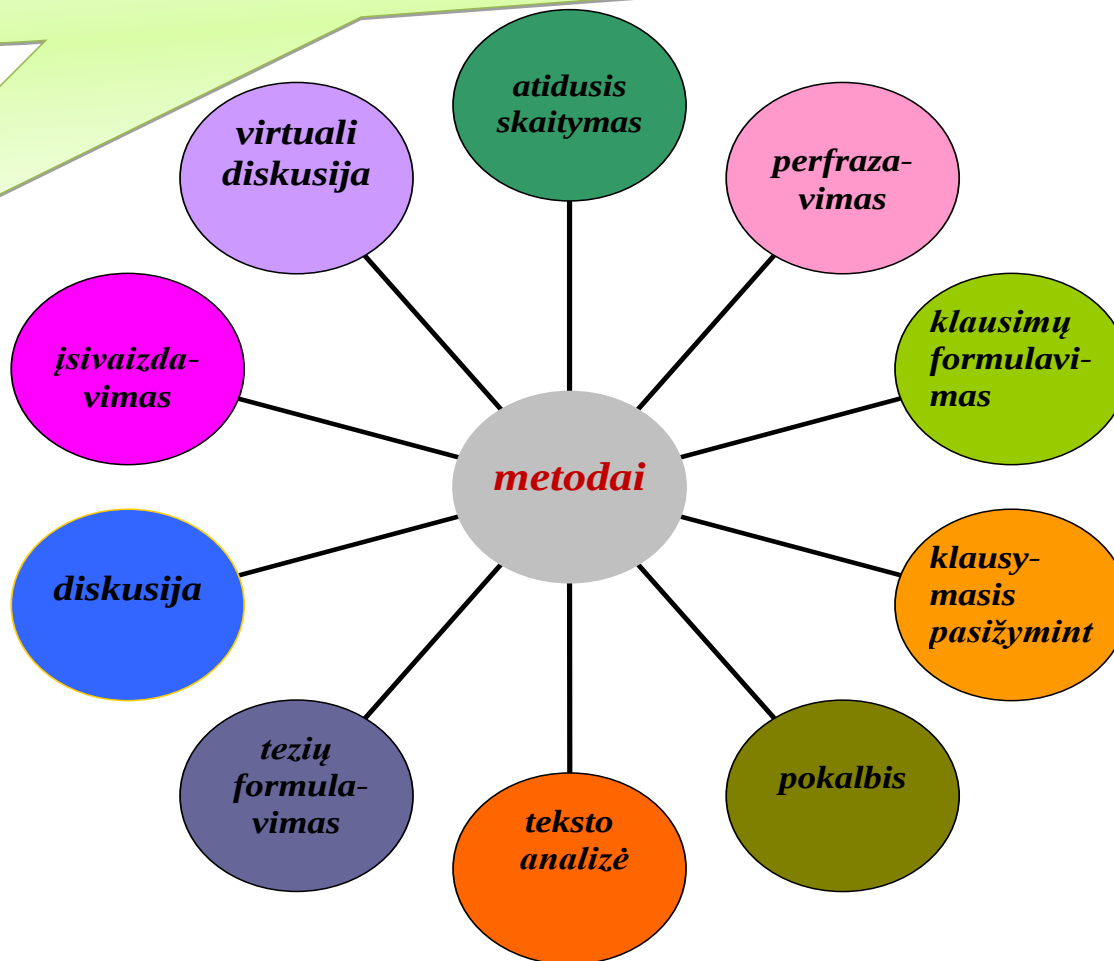
Idėjų įgyvendinimo planas ir būdai.

Patirties pritaikymas naujose situacijose.

Bendradarbiavimas, dalijantis idėjomis, sprendžiant problemas.

„Microsoft Word
– 2003“ dokumentas

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Komunikavimo kompetencija

Microsoft Word – Komunikavimo kompetencija RED.RI.pdf

Komunikavimas 2

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Komunikavimo kompetencija

Komunikavimo kompetencija – tai asmens gebėjimas kurti, perduoti ir suprasti žinias (faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas), etiškai naudotis verbalinėmis ir neverbalinėmis priemonėmis ir technologijomis.

SANDAI:

Pranešimo kūrimas. Priemonių ir formų įvairovė (parenkamos ir vartojamos verbalinės ir neverbalinės raiškos priemonės ir formos); komunikavimo sritys ir situacijos (raiškos priemonės ir formos pritaikomos komunikavimo situacijai ir adresatui); asmens identiteto pristatymo išsamumas (prisistatymas kontaktiniu būdu bei virtualioje erdvėje). **Pranešimo pateikimas** ir komunikavimo sąveika. Komunikavimo kanalų ir priemonių įvairovė (pasirenkami komunikavimo kanalai ir priemonės); komunikavimo strategijų įvairovė (strategijos taikymas komunikuojant individualiai ir grupėje). **Pranešimo analizė** ir interpretavimas. Suvokiamo pranešimo sudėtingumas ir įvairialypumas (pranešimo analizavimas, interpretavimas ir kritinis vertinimas).

Komunikavimo kompetencija

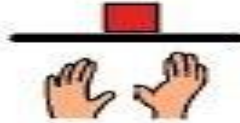
turėti realų pasirinkimą

pasakyti ne, atmesti pasiūlymą

klausti kas man yra neaišku

dalintis savo jausmais

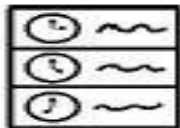
būti išgirstam, net jei nėra atsakymo į mano klausimą

paprašyti, kad sulaukčiau dėmesio

paprašyti ir turėti savo darbotvarkę

Bendravimo teisių deklaracija

Aš turiu teisę:

žinoti, kaip man sekasi naudoti mano komunikavimo sistemą (įrankius)

būti lygiaverčiu mano bendruomenės nariu

būti priimtam ir jaustis oriai bei pagarbiai

kalbėti apie kito asmens reikimą

bendrauti tausojančiu būdu

Komunikavimo kompetencija

Teigiamas požiūris į bendravimą gimtąja kalba – tai polinkis į kritišką ir konstruktyvų dialogą, estetinių savybių vertinimas ir noras jų siekti bei domėjimasis bendravimu su kitais. Tai reiškia kalbos daromo poveikio suvokimą ir būtinybę suprasti ir teigiamai bei atsakingai vartoti kalbą visuomenėje.

*Bendrieji visų gyvenimų trunkančio mokymosi gebėjimai. Europos orientaciniai metmenys.
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_lt.pdf*

Komunikavimo kompetencija

Komunikavimo **gimtąja kalba kompetencija** suprantama kaip žinių, gebėjimų ir nuostatų visuma, kuri įgalina žmogų adekvačiai suprasti ir veiksmingai perteikti kitiems kalba reiškiamą įvairiopą turinį – informaciją, mintis ir idėjas, emocinį ir estetinį patyrimą; ji taip pat reiškia gebėjimą ir nusiteikimą atsakingai vartoti kalbą, nuolat tobulinti savo kalbinius gebėjimus; ji apima nusiteikimą vertinti gimtąją kalbą kaip bendravimo, savęs, kitų, pasaulio pažinimo ir kūrimo priemonę.

Komunikavimo kompetencija

Komunikavimo gimtąja kalba raiškos sritys

Kalbėjimas: mokinys, atsižvelgdamas į tikslą, adresatą ir situaciją, geba tikslingai, atsakingai, kūrybingai žodžiu reikšti įvairiopą turinį, pasirinkti tinkamas kalbines priemones.

Rašymas: mokinys, atsižvelgdamas į tikslą, adresatą ir situaciją, geba tikslingai, atsakingai, kūrybingai raštu reikšti įvairiopą turinį, pasirinkti tinkamas kalbines priemones.

Skaitymas: siekdamas įvairių tikslų mokinys reflektysiai skaito įvairius grožinius ir negrožinius tekstus, geba rasti, atsirinkti, apibendrinti reikalingą informaciją, suprasti reiškiamus požiūrius, idėjas, teksto daromą poveikį, juos kritiškai vertinti; patiria estetinių išgyvenimų.

Klausymas: siekdamas įvairių tikslų mokinys reflektysiai klausosi įvairių tekstų, geba suprasti, atsirinkti, apibendrinti reikalingą informaciją, suprasti reiškiamus požiūrius, idėjas, teksto daromą poveikį, juos kritiškai vertinti; patiria estetinių išgyvenimų.

Komunikavimo kompetencija

1. Perskaitykite tekstą ir pakomentuokite teiginius:

- komunikavimas „gimtąja kalba – tai polinkis į kritišką ir konstruktyvų dialogą“;
- reikia „atsakingai vartoti kalbą visuomenėje“;
- komunikavimas gimtąja kalba – tai ir jos estetinių savybių vertinimas, ir noras jas realizuoti vartojant kalbą;
- komunikavimas gimtąja kalba – tai ir kalbos daromo poveikio suvokimas.

Komunikavimo kompetencija

Įgijęs komunikavimo kompetenciją mokinsys: „Siekia konstruktyvaus dialogo, atsakingai vartoja kalbą. Supranta ir perduoda įvairaus pobūdžio žodinius ir nežodinius pranešimus, bendrauja atsižvelgdamas į tikslą, adresatą, situaciją. Randa, kritiškai vertina, apibendrina informaciją ir tinkamai ją pateikia kitiems.“

Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų dalyje rašoma: „Komunikavimo kompetencija šiandien suprantama kaip kalbinių, regos, bendravimo, technologinių ir socialinių gebėjimų visuma.“

Komunikavimo kompetencija

Ugdant komunikavimo kompetenciją (toliau KM) ugdomos šios vertybinės nuostatos:

- atsakomybė už informacijos tikslumą ir tikrumą;
- pagarba kito žmogaus nuomonei, bendravimo tradicijoms ir rašto kultūrai;
- savo požiūrio gynimas nepažeidžiant savo ir kitų orumo;
- poreikis pažinti savo komunikavimo gebėjimus ir juos tobulinti;
- poreikis bendrauti ir bendradarbiauti;
- domėjimasis komunikavimo priemonių naujovėmis.

Metodai

Komunikavimo kompetencijos ugdymas

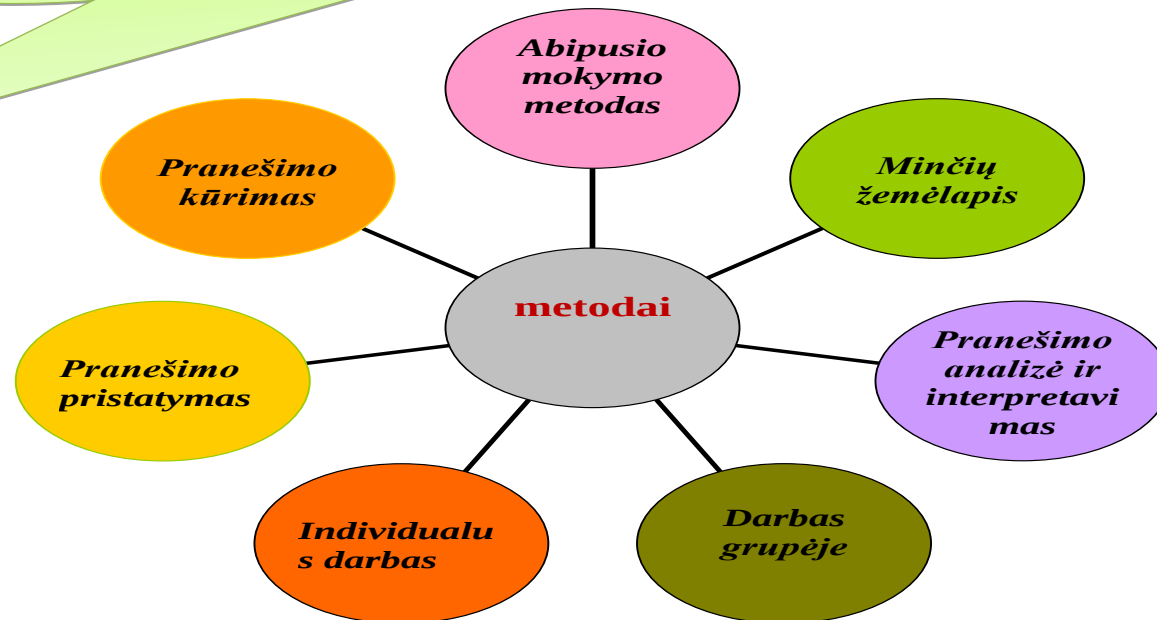
Pagrindiniai elementai:

Komunikavimo kompetencija – tai asmens gebėjimai kurti, perduoti ir suprasti žinias (faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas) etiškai naudojantis verbalinėmis ir neverbalinėmis priemonėmis ir technologijomis

- **parenka ir vartoja verbalines ir neverbalines raiškos priemones ir formas.**
- **pritaiko raiškos priemones ir formas komunikavimo situacijai ir adresatui.**
- **pristato save gyvai bei virtualioje erdvėje.**
- **pasirenka komunikavimo kanalą ir priemonę.**
- **taiko strategiją komunikuodamas individualiai bei grupėje.**
- **analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina pranešimą.**

„Microsoft Word
– 2003“ dokument

Socialinių mokslų metodinė grupė

Dalė Bukevičiūtė, netuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Pažinimo kompetencija

Įgijęs pažinimo kompetenciją, mokinys siekia pažinti save, domisi socialine, kultūrine, gamtine aplinka, jos raida. Kryptingai pasirenka ir taiko pažinimo metodus, saugiai tyrinėja, nuosekliai, logiškai, kritiškai mąsto, analizuoja ir sprendžia problemas, daro pagrįstas išvadas. Geba aprašyti pasaulį kalba, vaizdais, simboliais, matematinėmis ir kitomis priemonėmis.

[Kompetencijų aprašo rengėjų pristatymų ciklas. Pažinimo kompetencija - YouTube](#)

Pažinimo kompetencija

Ugdomos nuostatos:

- domėtis gamtine, socialine ir kultūrine aplinka kaip neišsenkančiu pažinimo šaltiniu;
- stebėti, tyrinėti aplinkinį pasaulį, dalytis atradimais su kitais;
- suvokti, kad informaciją galima vertinti kritiškai;
- tyrinėti atsakingai, veikti planingai, tikslingai, konstruktyviai;
- nepakenkti kitiems žmonėms ir sau.

Gebėjimai:

- suvokti ir suprasti naujus faktus, idėjas, gretinti, lyginti, analizuoti turimą informaciją;
- rinkti duomenis, remiantis patirtimi, intuicija, įgytomis žiniomis;
- kelti hipotezes, numatyti pažinimo būdus;
- įgyvendinti pasirinktą pažinimo planą: atlikti paprastą tyrimą, standartines procedūras;
- tikrinti hipotezes, sprendimus, daryti išvadas, apibendrinti, įvertinti pažinimo procesą ir gautus rezultatus: ką pavyko atrasti, o kas dar liko neaišku.

Žinios ir supratimas:

- kur rasti reikiamą informaciją;
- kad informaciją reikia patikrinti, kritiškai įvertinti ir tik tada panaudoti;
- kaip organizuoti ir atlikti stebėjimą, tyrimą ir numatyti galimus rezultatus.

Pažinimo kompetencija

Įvairios aktyvios veiklos plėtoja mokinio pažintinius gebėjimus, padeda atrasti save ir suvokti supančią aplinką, todėl svarbu, kad pamokoje vyrautų mokinio veikla.

Mokymą(si) turime organizuoti taip, kad mokinys galėtų remtis savo turima patirtimi, kad jaustų skatinimą būti smalsiam, kad būtų vertinamas jo kūrybiškumas.

Ugdant pažinimo kompetenciją galime taikyti projektinės veikos, šaltinių analizės, minčių žemėlapių, palyginimo ir sugretinimo ir kt. metodus.

Planuojant ugdymo(si) veiklas, reikia numatyti, kaip tikslingai panaudoti informacinių šaltinių ir informacinių komunikacinių technologijų teikiamas galimybes pažinimo kompetencijai ugdyti. Mokinius reikia skatinti naudotis mokymosi svetainėmis, skaitmeniniais mokymosi objektais ir jų svetainėmis, virtualiomis mokymosi aplinkomis.

Pažinimo kompetencija

Pažinimo kompetencijos įsivertinimui mokiniams galime pateikti lentelę, kurią pildydami jie reflektuos įgytą patirtį pamokoje:

Žinojau ...	
Mokėjau ...	
Sužinojau ...	
Supratau ...	
Išmokau ...	
Dar neaišku	

Tikslų ir uždavinių kėlimas suteikia pažinimo veiklai supratimą, ką reikia padaryti. Mokinio veiklą pamokoje galime sieti su informacijos paieška, struktūravimu ir pateikimu.

Pažinimo kompetencija

Darbas porose.

Mokiniai aptaria, ką naujo sužinojo, ką išsiaiškino ir ką suprato. Mokiniai – savanoriai pristato naują temą, remdamiesi savo struktūruotais užrašais. Tolesnė pamokos veikla – įgūdžių formavimosi pratybos, kurių metu sprendžiamos problemos. Pamokose visada turime skirti laiko refleksijai, kad mokinys galėtų įsivertinti savo pažinimo augimą. Mokinio refleksijos lentelė:

Moku	Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Nemoku
1.				
2.				
3.				

Metodai

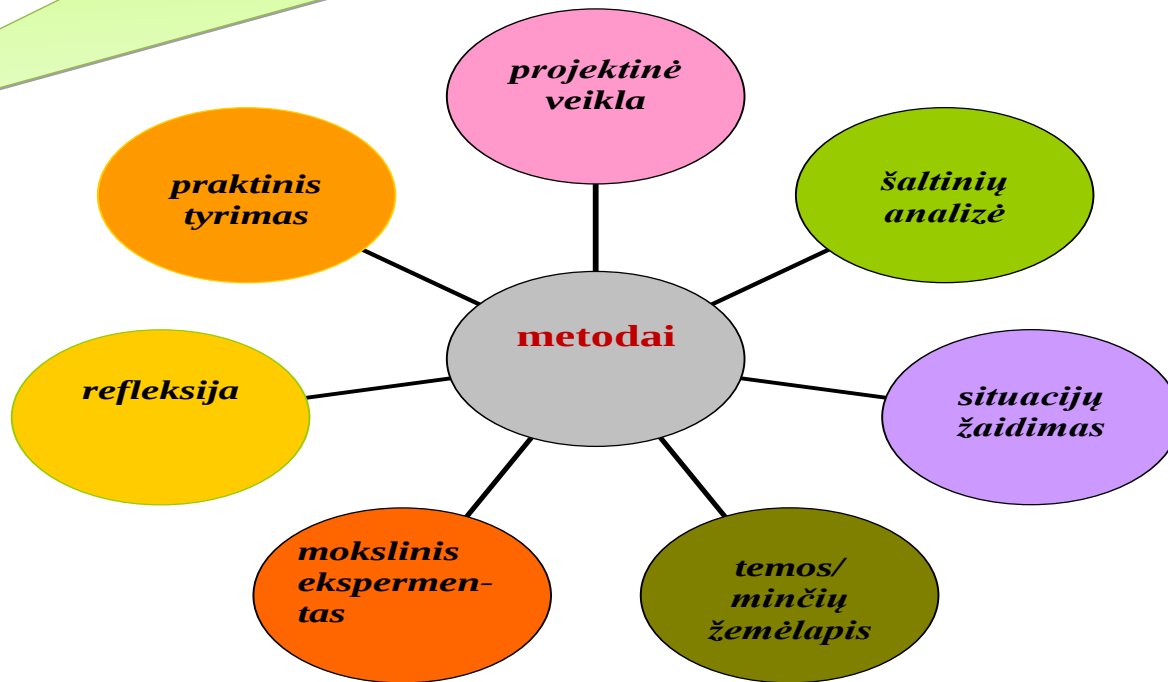

„Microsoft Word
– 2003” dokument

Pažinimo kompetencijos ugdymas

Pagrindiniai elementai:

- *Savęs ir aplinkos pažinimas.*
- *Tikslų ir uždavinių kėlimas, sistemingas ir kryptingas planavimas, pažinimo metodų parinkimas ir taikymas.*
- *Saugus tyrinėjimas, apibendrintų išvadų pateikimas, remiantis tyrimų rezultatais, ir jų kūrybiškas pritaikymas praktikoje.*
- *Tikslingas informacijos šaltinių naudojimas ir informacinių komunikacinių technologijų taikymas.*
- *Pažinimo įsivertinimas.*

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Kultūrinė kompetencija

Kultūrinė kompetencija – tai kultūrinės savimonės ugdymas, grįstas žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu.

Kultūrinę kompetenciją sudaro:

- kultūrinis išprusimas – tai žinios, pačių bendriausių, su kultūra susijusių dalykų žinojimas;
- kultūrinė raiška – tai gebėjimai ir įgūdžiai kurti bei aktyviai dalyvauti kultūriniuose procesuose;
- kultūrinis sąmoningumas – tai požiūriai, nuostatos ir vertybės.

Kultūrinė-kompetencija_su-priešmokykliniu_2021-09-29.pdf

Kultūrinė kompetencija

[Mokytojo TV: Kompetencijų aprašo rengėjų pristatymo ciklas. Kultūrinė kompetencija \(emokykla.lt\)](#)

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Metodai

Kultūrinės kompetencijos ugdymas

Pagrindiniai elementai:

Kultūrinė kompetencija – tai kultūrinis sąmoningumas, pagrįstas žiniomis apie savo tautos, savo šalies, Europos ir pasaulio kultūros tradicijas, kultūrų įvairovę, dabarties kultūros reiškinius

Kultūrinę kompetenciją sudaro:

- Kultūrinis išprusimas – tai žinios, pačių bendriausių, su kultūra susijusių dalykų žinojimas.
- Kultūrinė raiška – tai gebėjimai ir įgūdžiai kurti bei aktyviai dalyvauti kultūriniuose procesuose.
- Kultūrinis sąmoningumas – tai požiūriai, nuostatos ir vertybės.

„Microsoft Word
2003“ dokument

Socialinių mokslų metodinė grupė

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

Pavyzdžiai

C:\Users\komp\
p\VU BP.Daile.Koi

Dalė Bukevičienė, lietuvių kalbos mokytoja
ekspertė, direktoriaus pavaduotoja
ugdymui

*Mokykla – daug daugiau negu
pamokos ir žinios.*

Interneto prieigos

- <https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2021/10/KultlrinE-kompetencija>
 - [Mokytojo TV: Kompetencijų aprašo rengėjų pristatymų ciklas. Kultūrinė kompetencija \(emokykla.lt\)](#)
 - [Microsoft Word - Kultkrin kompetencija RED, }K \(emokykla.lt\)](#)
 - [Švietimo portalas | Kompetencijų aprašo rengėjų pristatymų ciklas. Kultūrinė kompetencija \(emokykla.lt\)](#)
 - [VU BP.Daile.Kompetenciju ugdymo pavyzdziai.pdf](#)
 - [Kokių dalykinių kompetencijų trūksta mokytojams? - Švietimo naujienos \(svietimonaujienos.lt\)](#)
-
- <https://padlet.com/bdalyte/a3o4qvefijtlawi4>